

HPP ASIANAJOTOIMISTO

Vesistövaikutusten (ekologinen) kompensaatio lupamenettelyissä

11.9.2024

SYS ajankohtaispäivä

Laura Leino

- Ekologisen kompensaation ajureita
- Ekologinen kompensaatio vrt. vesienhoidollinen kompensaatio
- Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja kompensaatio
  - Ympäristötavoitteet luvan myöntämisen edellytyksenä
  - Ympäristötavoitteista poikkeaminen
- Merituulivoima talousvyöhykkeellä

Kompensaation ajureita

Luontokato

Ilmastonmuutos

Vesien tila

Säätely ja politiikkatoimet

Kv ja kansalliset sopimukset
ja sitoumukset

Ennallistamisasetus

Luonnonsuojelulaki, kansallinen
ennallistamissuunnitelma,
vesipuidedirektiivi

Taloudelliset ja
yhteiskunnalliset

Yritysvastuu

Markkinamekanismit,
luonnonarvokauppa

**Lupien myöntämisen
edellytykset**

Ekologista kompensatiota vs vesienhoidollista kompensatiota?

ekologisella kompensatiolla eliölajeille ja luontotyypeille aiheutettavien heikennysten hyvittämistä parantamalla eliölajien ja luontotyyppien tilaa heikennysalueen ulkopuolella, kun heikennyksiä on ensisijaisesti vältetty, toissijaisesti minimoitu ja, jos mahdollista, heikennettyjen eliölajien ja luontotyyppien tilaa on ennallistettu heikennysalueella;

vesienhoidollinen kompensatio ~ vesiekosysteemeihin heikentävästi vaikuttavien tekijöiden (erityisesti ravinne- ja muut päästöt) kompensoiminen muualla, lähtökohtaisesti samalla valuma-alueella, toteutettavilla toimenpiteillä (esim. ravinteiden sidonta/ poistaminen kunnostuksin, maankäyttötoimin tai hoitokalastuksin) lieventämishierarkiaa noudattaen;

Ympäristötavoitteiden sitovuus ja poikkeaminen

- Weser-tuomio (C-461/13) ympäristötavoitteiden sitovuus, Association France Nature Environnement (C525/20) lyhytkestoisten tilapäisten vaikutusten huomioon ottaminen, Schwarze Sulm (C-346/14) jäsenvaltion harkintavalta yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen määrittelemisessä
- Kansallisessa oikeuskäytännössä ympäristötavoitteiden sitovuus vahvistettu (esim. KHO 2019:166)
- Nykyisin poikkeaminen vesienhoitosuunnitelmien yhteydessä, ei kytkeä lupamenettelyyn
- HE vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta (vko 39)
  - Uudet lupamenettelyssä sovellettavaksi tulevat säännökset: vesien tilan tavoitteet ja heikentämiskielto
  - YSL ja VL luvan myöntämisen edellytysten täsmentäminen, luvanhakijan tulee osoittaa lupaedellytysten täyttyminen
  - Poikkeaminen lupamenettelyssä, direktiivin 4(7) artiklaa seuraillen

Kompensaatio lupaedellytysten täyttämiseksi

- Ympäristötavoitteiden sitovuus vesimuodostumakohtaista
- Vesiekosysteemien kytkeytyneisyys (toimet valuma-alueella voivat vaikuttaa pitkälle)

Kompensaatio lupamenettelyssä

- Ei velvoittavaa sääntelyä -> LSL sääntelyn soveltuminen?
- Luvan myöntämisen edellytysten arviointi
  - Vesimuodostumakohtaisuus
  - Ajalliset tekijät
- Lupamääräysten antaminen
  - Lupaviranomaisen aloitteesta
  - Toiminnanharjoittajan aloitteesta

-> Jossain määrin mahdollista, oikeustila ei selvä

Poikkeamisen edellytykset

- Voidaan poiketa lupamenettelyn yhteydessä
  - Uusi hanke tai toiminta
  - Fyysiset muutokset: tilan huononemista ei voida estää ja tämä johtuu uusista pintavesimuodostuman fyysisiä ominaisuuksia muuttavista toimenpiteistä
  - Pilaavat vaikutukset: pintavesimuodostuman ekologisen tilan huononeminen erinomaisesta hyvään tilaan aiheutuu uusista kestäväen kehityksen mukaisista toimista
- Lisäksi poikkeamisen edellytyksenä on, että:
  - 1) kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet toteutetaan vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi;
  - 2) muutokset ovat yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä tai uuden hankkeen tai toiminnan vaikutukset ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestäväälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittävät 20 a ja 20 b §:ssä säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt;
  - 3) kyseisten vesimuodostuman muutosten tuomia hyötyjä ei voida teknisen toteuttamiskelpoisuuden tai kohtuuttomien kustannusten vuoksi saavuttaa muilla, ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla;
  - 4) se ei estä tai vaaranna ympäristötavoitteiden saavuttamista muissa saman vesienhoitoalueen vesimuodostumissa tai ole ristiriidassa muualla ympäristölainsäädännössä asetettujen vaatimusten tai tavoitteiden kanssa.

Mahdollisuuksia kompensatioon?

- Poikkeaminen rajattua erityisesti pilaavien vaikutusten osalta (erinomainen -> hyvä)
- Lisäksi direktiivissä tiukka vaatimus lieventävistä toimenpiteistä ” kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet on toteutettu vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi”
- Vrt. luontodirektiivin 6(3) artikla, jossa kompensatiosta säädetty
- Kompensatiota ei voida ottaa huomioon arvioitaessa poikkeamisen edellytyksiä?

Merituulivoimahankkeet talousvyöhykkeellä - ajatuksia

HE laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä (vko 39)

- Alueiden kilpailutus

Kilpailutus perustuen tarjottuun hintaan sekä laadullisiin tekijöihin

- Laadulliset tekijät voisivat koskea tarjoajan taloudellista tilaa, kokemusta, osaamista ja muuta kykyä edistää hanketta, **hankkeen ympäristövaikutuksia, paikallisen hyväksyttävyyden edistämistä**, verkkoon liittämistä, turvallisuutta sekä EU-sääntelyssä edellytettäviä seikkoja.

Säädetään tarkemmin asetuksissa

Hankkeen ympäristövaikutukset

- Lieventäminen
- Kompensaatio?

HPP ASIANAJOTOIMISTO

KIITOS
AJASTANNE!

Bulevardi 1 A
00100 Helsinki

Puh +358 9 474 21

info@hpp.fi

www.hpp.fi